

Suomen luonnonsuojeluliiton
Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry.
Kuninkaankatu 39
33200 TAMPERE
pirkanmaa@sll.fi
p. 040 515 4557

MUISTUTUS

13.3.2017

Suomen luonnonsuojeluliiton
Pälkäneen seutu ry.
c/o Martti Sivonen
Uimarannantie 12
36600 PÄLKÄNE
mara.sivonen@luukku.com
p. 050 304 3939

LÄNSI- JA SISÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

kirjaamo.lansi@avi.fi

MUISTUTUS HAKEMUKSEEN HIRVONSALMEN PENGERTIEN RAKENTAMISEKSI, Dnro LSSAVI/2863/2016

Hakijat

Juha Autio, Martti Holttinen, Kalle Kontsas, Jorma Laine, Marja Laine, Erkki Mäkiselkä, Marja Mäkiselkä, Toni Nieminen, Anu-Riina Nieminen, Jaana Pentti, Juhani Pentti, Veli-Pekka Pirkkanen, Jukka Salminen, Marita Salminen, Anne-Mari Tanskanen, Jari Tanskanen, Raimo Tenhunen, Arto Tuominen, Matti Uusimäki ja Jouko Vilkki

Asia

Hakijat ovat uudistaneet vesilupahakemuksen tienpengerryksen, rumpuputken ja sillan rakentamista varten Pälkäneen Mallasveden Hirvonsalmeen. Pengerryks johtaisi Karhunsalon saareen.

Edelliseen hakemukseen perustuneen luvan Vaasan hallinto-oikeus hylkäsi päätöksellään 23.10.2015 vesilain 2 luvun 3 §:n, 4 §:n, 6 §:n 2 momentin, 7 §:n, 11 §:n 11a §:n sekä 11 luvun 6 §:n 1 momentin, 10 §:n, 14 §:n ja 14a §:n perusteella.

Vaatimukset

Vaadimme, että hakemus Hirvonsalmen pengertien rakentamiseksi ja tarvittavan vesialueen pysyväksi käyttöoikeudeksi hylätään.

Perustelut

Uusi hakemuksen mukainen pengertie ei poikkea olennaisesti edellisestä

hakemuksesta. Vähäinen tien linjauksen muutos ei paranna vaan joiltain osin jopa lisää niitä haittoja, joita edellinen suunnitelma sisälsi. Suunnittelun pengertien vaikutukset ovat edelleen merkittävästi haitallisia vesistölle, kalakannalle, kalastukselle, vapaa-ajan veneilylle, luonnolle sekä vapaa-ajan asutukselle.

Hakemuksen mukaan tavoitteena on saada saarten kiinteistöt ympärivuotiseen käyttöön. Tosiasiassa ne ovat haluttaessa jo ympärivuotisessa käytössä. Kulku talvella tapahtuu vaivattomasti jäitse lyhyitä kelirikkoajoja lukuunottamatta.

Virtausolot

Pengertien virtausaukot, putki ja liimapuusilta, vastaavat kooltaan edellisen hakemuksen aukkoja, eikä niillä ole sanottavaa merkitystä veden vaihtumisen kannalta. Virtaus salmessa nykyisessä luonnontilassa ei suinkaan johdu tuulista, kuten hakemuksessa oletetaan. Pysyvän virtauksen todistaa se, että talvisaikaan salmen kapeimmalla kohdalla jää on hyvin ohut ja siihen syntyy sula varhain kevättalvella.

Vähäisten aukkojen estämättä virtaus heikkenisi olennaisesti, mikä aiheuttaisi veden laadun huononemisen, liettymisen, kasvillisuuden lisääntymisen sekä sinileväongelmia. Pengertien linjaus Hirvonsalmen pohjan käsittelyineen aiheuttaa todennäköisesti myös pitkäaikaista tai pysyvää kalojen ja ravun poikastuoton ja suojapaikkojen heikentymistä.

Maansiirto

Uuden suunnitelman mukainen pengertie olisi myös huomattavasti hylättyä pidempi ja siis aiheuttaisi vastaavasti enemmän maa-ainesten siirtämistä. Aiheutuvat ympäristö- ja maisemavahingot olisivat vieläkin suuremmat kuin hylätyssä suunnitelmassa. Lisäksi suunnitelmassa esitetään penkereeseen tarvittavat huomattavan runsaat maa-ainekset otettaviksi itse saarista ja saaria käytettäväksi myös ruopattavien hienojakoisten massojen (8600 m³) läjitykseen, mikä on luonnon- ja maisemansuojelullisista syistä erittäin huolestuttavaa.

Maisema

Pengertie nousee noin kolmen metrin korkeudelle keskivedenkorkeudesta, kaiteineen vielä enemmän, ja sulkee järvinäköalan sekä Mallas- että Hirvonselälle. Penger ylittäisi selvästi Hirvonsalmen itäpuolella olevan järviruovikon korkeuden. Ruovikkohan itsessään ei peitä näkymää. Penger olisi niin korkea, että haitta koskisi myös suurmaisemaa Hirvonselän osalta.

Liikenne

Merkittävä yleinen haitta on myös veneliikenteen osittainen estyminen Hirvonsalmessa. Pienen silta-aukon kautta mahtuisivat vain pienimmät veneet. Muut joutuisivat selältä toiselle siirtyäkseen turvautumaan pitkään kiertokulkuun Karhun- ja Orisalon sekä Häntäsaaren ympäri erittäin karikkoisella vesialueella. Tämä lisäisi huomattavasti Mallas-, Tyryn- ja Hirvonselän sellaista veneliikennettä, joka nykyisellään on tarpeetonta.

Vastaavasti lisääntyisivät veneilystä koituvat haitat ympäristölle, erityisesti melu. Lisäätyvä liikenne koituisi tällöin myös vakavaksi rasitteeksi tärkeille Mustasaaren ja Puolivälinsaarten selkävesilintualueille.

Viitasammakko

Suunniteltu tielinjaus on mantereen päässä selvästi hylätyn hakemuksen mukaista linjausta lähempänä todettua viitasammakon lisääntymispaikkaa. Nyt tielinjan ja rantaviivan välinen tila on vain 25 m. On syytä pitää varmana, että pengertien rakentaminen tuohon kohtaan tuhoaisi lisääntymispaikan.

Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin liitteen IV laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulaissa kielletty myös luonnonsuojelualueiden ulkopuolella. Viitasammakkokartoitus tehtiin toukokuussa 2013 edelliselle pengertiehankeelle, joka jätti selvästi tilaa kutualueen ja tien väliin. Kartoittaja piti silloista tielinjausta mahdollisena, jos ruoppausta vältettäisiin. Nyt esitetyn linjauksen suhteen tilanne on aivan toinen, joten kartoittajan esittämiä johtopäätöksiä ja suosituksia ei voi ottaa huomioon enää tätä hakemusta arvioitaessa. Hallinto-oikeuden hylkäyspäätöksen pääperustelun vuoksi linjausta ei voi myöskään siirtää hylätyn suunnitelman mukaiseen kohtaan lähemmäs viereistä vapaa-ajan kiinteistöä. Tosin tätä Karhunkärki-nimistä kiinteistöä koskeva yksityisen edun menetys ei tosiasiallisesti vähene tämänkään hakemuksen mukaisella tielinjauksella.

Luontoselvitykset

Lupahakemuksen liitteenä 8 oleva luontoselvitys liittyy 29.11.2004 päivätyyn ranta-asemakaavaan ja -asemakaavan muutokseen. Varsinainen selvitys on tehty tekstin perusteella ilmeisesti vuosina 1999–2002, joten niitä voi hyvällä syyllä pitää jo vanhentuneena. Selvitys on myös erittäin suppea ja ylimalkainen. Kunnollista linnustonselvitystä ei ole tehty, ja liito-orava- ja lepakkonselvityksiä ei ole tehty ilmeisesti lainkaan. Luontoselvityksessä mainitaan vain, että "[...] alueella ei ole havaittu uhanalaisia tai harvinaisia nisäkäslajeja. Saaren itäosassa on havaintoja lepakoista, mutta lajilleen niitä ei ole tunnistettu."

Luontoselvityksessä todetaan myös seuraavasti: "Saarissa on arvokkaita, muttei erityisen suojeltavia luonnonarvoja. Pirkanmaan ympäristökeskus on maastokäynnillään 22.8.2000 todennut, ettei alue vastaa luonnonsuojelulain 29 §:n ja luonnonsuojeluasetuksen 10 §:n mukaisia luontotyyppien määritelmiä metsikön heikentyneen luonnontilan vuoksi."

Mielestämme hakemusta tulee ehdottomasti täydentää uudella, kunnollisella luontoselvityksellä. Myös mahdolliset luonnonsuojelulain 29 §:n mukaiset kohteet tulisi selvittää uudelleen, sillä vuodesta 2000 on kulunut jo niin pitkä aika, että esimerkiksi selvityksessä mainittu metsikkö on saattanut kehittyä luonnontilaisemmaksi.

Lausunnot

Hakemuksen liitteenä 18 on UPM:n lausunto metsätaloustoimista ja puuston määrästä. UPM ei omista saarissa metsää, joten lausunnossa katsotaan asiaa vain puutavarayhtiön totuttujen käytäntöjen kannalta.

Ylipäätään aina pienilmastonsa suhteen aroissa saarioloissa soveltuvin ja siten myös metsänomistajalle edullisin metsänkasvatusmenettely on avohakkuuton. Esimerkiksi Suomen metsäkeskus ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio ovat julkaisseet perusteelliset ohjeet menetelmän noudattamiseksi. Siinä ei tarvita mitään koneellisia maanmuokkaustoimenpiteitä hakkuun jälkeen, ei myöskään suurimittaisia uudistustöitä. Metsänomistajan mahdollinen haluttomuus tutustua menetelmään ja sitä noudattaa ei ole riittävä syy tieyhteyden rakentamiseen yksityisistä ja yleisistä edunmenetyksistä huolimatta.

Ilmastonmuutos on kyllä ilmeinen tosiasia, mutta tulevaisuudessakin metsätalouden puunkuljetustarpeisiin saadaan riittävästi toistuvia kovia pakkastalvia, jolloin jäät kantavat hyvin puutavaran kuljetukset. Ilmastonmuutos tuottaa ns. ääreviä säitä, jolloin (ennusteiden mukaan) normaalia ankarammat talvet vuorottelevat leutojen kanssa.

Tampereen aluepelastuslaitoksen lausunto (liite 19) edustaa tietenkin näkemystä tieyhteyksien hyödyllisyydestä joka paikassa. Palo- ja pelastustoimen nopeutuminen on kuitenkin tässä täysin spekulatiivinen näkökohta. Tietävästi saarissa ei ole ollut erityistä palokunnan tai sairaankuljetuksen tarvetta muihin vastaaviin vapaa-ajanviettopaikkoihin verrattuna. Perustellumminkin voidaan spekuloida tiestä koituvan yleistä ja yksityistä haittaa, nimenomaan myös hakijoille itselleen: saaret ovat suuren osan vuodesta kokonaan tai lähes asumattomina, ja autolla kuljettava tie edistää merkittävästi mahdollisuuksia omaisuusrikoksiin ja ilkivaltaan. Ne ovat ajoittain olleet muilla loma-asutusalueilla ongelmana.

Vattenfall Verkko Oy on lausunnonantajana (liite 20) ulkopuolinen, koska se ei ole alueen verkkoyhtiö. Myrskytuhojen ennaltaehkäisyyn on toki olemassa ohjeet verkkoyhtiöiltä. Niiden mukaan olennaista on harventaa linjojen läheinen puusto niin, että tykkylumen taivutukselle alttiita puita ei jää linjojen lähelle. Näin tuhot jäävät epätodennäköisiksi ja tieyhteyden rakentaminen on tarpeetonta.

Lopuksi

Luontoarvojen merkittävä menetys sisältyy siihenkin, että tietä myöten moottoriajoneuvoliikenne ja sen haitat ulottuisivat niiltä vielä säästyneille alueille. Myös hakemuksessa mainittu mahdollisuus sähkönkulutuksen lisäämiseen on jo kansantaloudellisestikin vastoin yleistä etua. Ylipäätään kaikki toimet, jotka lisäävät ihmisten läsnäoloa ja muokkaavaa toimintaa luonnonalueilla, heikentävät kaikkia luontoarvoja. Luontoarvojen heikkeneminen on lopultakin myös aina yksi merkittävimmistä yleisen edun menetyksistä.

Kaiken edellä sanotun perusteella katsomme, että yleisen ja yksityisen edun menetykset ovat huomattavasti suuremmat kuin se yksityinen etu, jota 13 saarikiinteistön omistajat tavoittelevat. Lisäksi hanke on selvästi luonnonsuojelulain vastainen.

Tampereella 13.3.2017

Heikki Toivonen, puheenjohtaja
Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry.

Juho Kytömäki, sihteeri
Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry.

Martti Sivonen, puheenjohtaja
Suomen luonnonsuojeluliiton
Pälkäneen seutu ry.

Marjaana Laaksonen, sihteeri
Suomen luonnonsuojeluliiton
Pälkäneen seutu ry.

LIITE

Viitasammakkoselvityksen tehneen asiantuntijan lausunto uudessa hakemuksessa olevan tielinjauksen johdosta. Lähetetään erikseen.